

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Дегтярьова Артема Віталійовича
на тему:
«Механізми реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного
розвитку підприємництва»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування

На основі вивчення дисертації та праць автора, опублікованих за темою дисертаційної роботи, можна зробити наступні висновки щодо даного дослідження, поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

1. Актуальність теми дослідження та зв'язок її з науковими планами,
програмами, темами

В складних умовах трансформації вітчизняної системи державного управління, інтеграції України у світову економічну спільноту інноваційно-інвестиційні процеси є об'єктивною, невід'ємною складовою поступового соціально-економічного розвитку. У сучасних умовах господарювання інноваційна політика суб'єктів підприємництва тісно пов'язана з інвестиційною політикою, що спрямована на стимулювання капіталовкладень в інновації. Інноваційно-інвестиційні процеси відіграють в розвитку інституту підприємництва надзвичайно важливу роль, а визначення та врахування їх особливостей є неодмінною умовою забезпечення ефективності публічного управління. Створення належних стимулів для поширення інноваційної моделі економічної поведінки українського бізнесу стає одним із найбільш визначальних завдань державного управління, направленою на досягнення стабільного економічного зростання, підвищення якості життя населення, забезпечення продовольчої безпеки.

Оскільки в даний час державна політика інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва знаходиться на етапі становлення, проблему формування дієвих механізмів її реалізації можна визначити як одну з ключових. Враховуючи зазначене, можна стверджувати, що дисертаційна робота Дегтярьова Артема Віталійовича виконана на актуальну тему, дослідження є своєчасним та обґрунтовує новий підхід до вирішення поставленого наукового завдання, а також є важливим напрямом сучасних наукових пошуків та має суттєве теоретичне і науково-прикладне значення. Концептуальні положення і пропозиції сприятимуть вирішенню проблеми підвищення ефективності механізмів державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва.

Підтвердженням цього є впровадження результатів дисертаційного дослідження в науково-дослідні роботи Національного університету «Чернігівська політехніка» в межах тем: «Розробка науково-прикладних засад реалізації державної політики розвитку підприємництва в умовах децентралізації влади» (№ державної реєстрації 0120U101816), «Публічне управління та децентралізація влади» (№ державної реєстрації 0120U101815)

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації

Дисертаційна робота Дегтярьова А.В. складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Логічна структура побудови змісту дисертаційної роботи засвідчує високий професійний рівень дисертанта. Матеріал викладено послідовно і відповідно до завдань та структури дисертації. Виправданим є визначення об'єкта та предмета дисертаційної роботи, що обумовлено сучасними тенденціями в публічному управлінні та адмініструванні. Відносно мети дослідження, що сформульована як «теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів

реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва та розробці практичних рекомендацій щодо забезпечення їх ефективного функціонування», то вона - досягнута, поставлені задачі, котрі обумовлені метою дослідження, - вирішені. Дисертаційне дослідження характеризується комплексністю, містить науково обґрунтовані теоретичні проблеми та прикладні питання, комплексно розкриває досліджувану проблему, має належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, визначається узагальненням та критичним оцінюванням значної кількості наукових праць (11 найменувань статей та інших публікацій). Кількість, обсяг і якість друкованих праць відповідають вимогам МОН України та повною мірою відображають наукові результати.

У ході дослідження дисертантом використано фундаментальні положення державного управління, права, узагальнені принципи та методи аналізу ефективності формування та функціонування механізмів публічного управління. Для реалізації визначених мети і завдань у дисертаційному дослідженні застосовано систему загально філософських та загальнонаукових методів пізнання. Одержані в ході дослідження наукові результати базуються на поглибленому вивченні та узагальненні значного обсягу літературних джерел, великої кількості статистичних, аналітичних, нормативно-правових матеріалів.

Таблиці та рисунки легко сприймаються, не перевантажені умовними позначеннями. Висновки, наведені в дисертації, відображають глибину досліджуваної проблеми, логічно побудовані та мають аналітичне підґрунтя.

3. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи

Дисертаційна робота, що представлена на публічний захист, характеризується науковою новизною і оригінальним авторським підходом до вирішення поставлених завдань, що разом дали змогу докладно обґрунтувати і запропонувати шляхи удосконалення механізмів реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва. Дисертація,

на наш погляд, має безперечне наукове значення та становить завершене наукове дослідження. Зокрема, заслуговує позитивної оцінки обґрунтування положення щодо формування комплексного механізму реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва на засадах системно-синергетичного підходу.

Достатню увагу в роботі відведено понятійно-категоріальному апарату теорії публічного управління та адміністрування, зокрема, визначенню понять «інноваційно-інвестиційний розвиток підприємництва», «політика державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства», «комплексний механізм реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства», «система стратегічного публічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства». Також дисертантом проаналізовано зарубіжний досвід державної політики підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, що в подальшому дозволило виокремити пріоритетні напрямки для застосування у вітчизняних реаліях. Звертають на увагу теоретико-методичні рекомендації з розробки Стратегії координації інноваційно-інвестиційного розвитку малого бізнесу, пріоритетними напрямами якої пропонуються управління ефективністю програм з інноваційно-інвестиційного розвитку малого бізнесу, реалізація проєктів державно-приватного партнерства в пріоритетних напрямках діяльності, підвищення рівня інформованості суб'єктів господарювання про перспективні заходи та інструменти державної підтримки.

Використання методології стратегічного управління дало змогу сформуванню системи стратегічного публічного управління, яка розглядається автором як відкрите формування, а її функціонування відбувається на основі взаємодії наступних підсистем: програмно-цільової, організаційно-правової, функціонально-ресурсної. Увагу привертають пропозиції автора щодо реалізації моніторингу інноваційно-інвестиційного потенціалу малого та середнього підприємства. Впровадження моніторингу, на думку дисертанта, є основою для розробки пропозицій щодо основних напрямів

дієвої державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва на основі фінансових і адміністративних інструментів.

Детальний аналіз практики реалізації механізмів державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва дозволив автору зробити обґрунтовані та самостійні висновки і пропозиції, що стосуються реформування існуючих механізмів. Так, запропоновано практичні рекомендації щодо координації комунікативної взаємодії між представниками бізнесу та органами виконавчої влади і місцевого самоврядування, розвитку інноваційної інфраструктури, системи підготовки кадрів для органів публічної влади з управління проєктами та інвестиціями, впровадження системи моніторингу інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва з метою розробки пріоритетних напрямів державної підтримки. Значною пропозицією є формування комплексного механізму на засадах стратегічного управління із застосуванням системно-синергетичної методології.

Висновки та основні результати дослідження конкретні, достатньо аргументовані та являють собою предмет захисту.

4. Значущість дослідження для науки і практики та шляхи його використання

Наукова значущість дисертаційного дослідження визначається комплексним науковим обґрунтуванням теоретичних положень, розробленням науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування механізмів реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Зокрема, окремі положення дослідження були використані у роботі: Чернігівської районної ради Чернігівської області при розробці заходів щодо інноваційного розвитку підприємств малого бізнесу (довідка про впровадження № 02-04/865 від 14.09.2020 р.); Виконавчого комітету Чернігівської міської ради при обґрунтуванні методичних, організаційних та соціально-економічних засад довгострокового розвитку сфери малого бізнесу

м. Чернігова (довідка про впровадження № 863/1-04 від 12.08.2021 р.); Агенції регіонального розвитку Чернігівської області при розробці заходів щодо результативності використання інструментів регулювання інноваційної діяльності підприємств малого та середнього бізнесу (№08-02/101 від 16.08.2021 р.)

Важливим є зв'язок теоретичних і методичних розробок дисертанта у навчальному процесі. Окремі теоретичні та науково-методичні положення впроваджено в освітній процес Національного університету «Чернігівська Політехніка» при викладанні дисциплін: «Основи муніципального менеджменту» та «Державна економічна політика» кафедри публічного управління та менеджменту організацій, а також при формуванні тематики випускних робіт (довідка № 202/08-693-1 від 14.05.2021 р.).

5. Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення

Позитивно оцінюючи результати дослідження, необхідно висловити окремі зауваження:

1. Вважаємо, що доцільно було б більш детально та ґрунтовно охарактеризувати фактори впливу на формування політики державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва (п.1.2).

2. Розгляд дисертантом правового механізму підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва, на наш погляд, потребує більш детального аналізу нормативно-правової бази саме в сфері впровадження інновацій, інвестиційного забезпечення підприємницької діяльності та функціонування суб'єктів інноваційного підприємництва (с.100-101).

3. Автором проведено ґрунтовний аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності сектору підприємництва, зокрема, достатньо уваги приділено саме малому та середньому бізнесу. Проте, доцільно було б визначити найгостріші проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності, особливо в період

пандемічних викликів, систематизувати існуючі перешкоди та визначити основні джерела виникнення таких деструкцій (п.2.3).

4. При розробці концептуальних засад формування комплексного механізму реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва доречно було, на наш погляд, більш ґрунтовно розписати інструментарій реалізації запропонованих заходів.

5. На основі системного підходу автор пропонує формування та реалізації системи стратегічного публічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємництва, яка складається із програмно-цільової, організаційно-правової та функціонально-ресурсної підсистем (таб.3.1). Проте недостатньо зрозумілими є взаємодія зазначених підсистем та характер зв'язків між ними, що потребує додаткового уточнення.

Водночас, висловлені зауваження суттєво не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи, яка є оригінальним, самостійним дослідженням, а їх врахування поглибило б та посилило її цілісність.

Дисертаційна робота Дегтярьова А.В. відповідає «Положенню про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в аспірантурі та докторантурі» Національного університету «Чернігівська політехніка» та Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська Політехніка».

6. Загальні висновки

Дисертаційна робота Дегтярьова Артема Віталійовича є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові, науково-обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе науково-прикладне завдання щодо формування механізмів реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва. Представлені в дисертації наукові положення, висновки, рекомендації і пропозиції в комплексі поглиблюють теоретичні засади та практичні аспекти прийняття ефективних рішень з питань публічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком.

підприємництва. Дисертаційна робота викладена діловою мовою з кваліфікованою інтерпретацією основних положень, які впливають з власних досліджень дисертанта та глибокого узагальнення наукових публікацій. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

Зазначене дає підставу стверджувати, що дисертація за своїм змістом, науково-прикладною сутністю та оформленням відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами та доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), п. 9, 10, 11, 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 979 від 21.10.2020 та № 608 від 09.06.2021, а її автор Дегтярьов Артем Віталійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
начальник відділу науково-дослідної роботи
та атестації наукових кадрів
ДНУ Інститут модернізації змісту освіти
МОН України

 К.С. Шапошников